

UDC 930.85 (4—12)

YU ISSN 0350—7653

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y.
INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

XV

BELGRADE 1984

<http://www.balkaninstitut.com>

C. Botoran, I. Calafeteanu, E. Campus, V. Moisuc, ROMANIA ȘI
CONFERINTA DE PACE DE LA PARIS (1918—1920), Editura Dacia,
Cluj-Napoca 1983, 415 стр.

Временска дистанца дужа од пола века омогућила је да се неким историјским догађајима приђе из нове перспективе претежно онде где су нови историјски услови довели до нових погледа на свет и живот. У том светлу треба видети и бројне радове и монографије који се тичу догађаја што их је условно завршетак првог светског рата. У оквиру таквих схватања треба видети и монографију коју приказујемо и чији су догађаји условљени временом у коме су настали, што ће нам бити много јасније ако знамо да ова монографија носи поднаслов „Тријумф принципа националности“.

Иако је реч о Версају и мировним уговорима везаним за њега, ова књига даје претходне моменте који су довели до рабања нових националних држава у Европи. Књига је подељена на шест поглавља.

Прво поглавље (стр. 9—47) бави се питањем начела националности до почетка првог светског рата. Друго поглавље (стр. 48—107) разматра питање међународних уговора које је Румунија закључила од 1914. до 1916. године. Треће поглавље (стр. 108—147) посвећено је националном јединству и окупљању Румуна у току рата, и то како на економском тако и на војном и дипломатском плану. Четврто поглавље (стр. 148—194) говори о политичким и војним мерама које су предузимане у току последње две године првог светског рата, с циљем да се Румунија неутрали-

ше, тј. да не буде на страни Савезника. Пето поглавље (стр. 195—265) даје многе појединости које се тичу последње године ратовања као и победе принципа националности који су у подељеној Европи дошли јаче до изражаја. Шесто поглавље (стр. 266—409) говори о прихватању принципа националности као основе за ново политичко и територијално уређење у Европи. У оквиру тих схватања, Румунија је постала јединствена национална држава. У истом поглављу дају се и многе појединости које се тичу закључивања мировних уговора с појединим зараћеним странама.

Полазећи од чињенице да је Версај представљао потврђивање принципа националних држава, аутори недвосмислено указују на позитивне резултате које је донео овај форум. Нема сумње да и овом приликом наилазимо на одбрану Версајских мировних уговора који су између два светска рата били предмет оштре критике и на крају повод за други светски рат.

Ова монографија четворо румунских водећих историчара савремене историје, написана на основу богате архивске грађе и литературе, може послужити као добар извор онима који се баве међународним односима, али и свим осталим љубитељима заинтересованима за овај преломни период у нашем столећу који је рушио четри царства и створио нове државе у Европи.

Милан Ванку

Stefan Pascu, FAURIREA STATULUI NATIONAL UNITAR ROMAN 1918,
București 1983,
I—432 стр.; II—404 стр.

Један од водећих румунских историчара, академик Стефан Паску, дао је у два тома епохално де-

ло које разматра стварање јединствене румунске државе 1918. године.

Реч је о години која је најзначајнија у историји Румуна будући да су све румунске покрајине тек тада ушле у јединствену државу. После уједињења Влашке и Молдавије у прошлом веку, ова година обележава први пут уједињење румунских покрајина, уколико запоставимо прво краткотрајно уједињење за време Михајла Храброг.

Аутор је читав свој рад поделио на два тома у шест делова. После Увода (стр.—10) прелази на порекло и постанак румунске државе. Стога у првом поглављу (стр. 11—60) указује на идеју о румунском јединству, и на жељу румунског народа да оствари овај идеал.

Први том, друго поглавље (стр. 61—130) указује на услове и могућности који су од смрти Михајла Храброг до револуције из 1848. водили ка уједињењу свих Румуна. У овом поглављу је посвећена посебна пажња револуционарним покретима, на пример Хорје, Клошке и Кришана, као и Тудора Владимирескуа. Посебно место дато је борби за политичко уједињење Румуна током револуционарних година 1848—1849.

Треће поглавље (стр. 131—337) обухвата широк распон од уједињења Влашке и Молдавије до стварања Румуније. У овом поглављу, аутор је узео у разматрање многе тренутке који су довели до sazревања идеје о националном јединству.

Четврто поглавље (стр. 339—432) говори о жртвама које су Румуни поднели у току првог светског рата за остварење својих националних идеала.

Други том, пето поглавље (стр. 5—130), дато под насловом „Испуњава се народна воља“, говори о догађајима који су непосредно претходили уједињењу. Посебна пажња је посвећена револуционарним радничким и сељачким покретима, те револуционарним политичко-административним променама.

Последње, шесто поглавље (стр. 131—270) обрађује кључне момен-те у процесу уједињења румунских покрајина, па самим тим даје посебно место Великој националној скупштини у Алба Јулији.

Саздано на бази богате документације — архивске грађе и литературе — ово дело академика Штефана Паскуа представља капиталан прилог питању уједињења Румуније. Дело је попраћено општим индексом (стр. 335—395), што олакшава служење књигом. Надамо се да ће ова дела користити свим заинтересованима за период о коме се говори, тим пре што је попраћено резимеима на енглеском (стр. 297—304), француском (стр. 305—313), немачком (стр. 315—323) и на руском језику (стр. 335—395). Књига је такође снабдевена хронологијом догађаја (стр. 279—290) и великим бројем пригодних фотографија (од 196 у обе књиге).

Склони смо уверењу да ће издавач Румунска академија наука Социјалистичке Републике Румуније бити у могућности да ово капитално дело академика Штефана Паскуа објави и на другим страним језицима како би још боље упознала страну јавност са стварањем румунске јединствене националне државе 1918. године.

Милан Ванку

Miroslav Tejchman, *BOJ O BALKAN, Balkánské státy v letech 1939—1941, Praha 1982.*

Скромном фонду дела из историје Балкана у првој фази другог светског рата (1939—1941) прикључи-

чила се недавно објављена студија познатог чехословачког историчара Мирослава Тејмана *Борба за*